

דף כ.

עין משפט א.ב.

הו"מ סימן סו סעיף כג.

בג. ל. המוכר שטר חוב לחבירו כדינו וחזר ומחלו ^ב מחול, מיהו אין הלוקח ^ע מחוייב להחזיר ללוה שטרו, ויש חולקין שחייב להחזירו. ^פ ואפי' התנה עמו שלא יוכל למחול לאו כלום, ואם מחלו מחול, ותקנת מקבל או קונה שטר חוב זה, שיפייס הלוה שיעשה לו ^ז שטר אחר על שמו, או יקבל הלוה עליו בקנין או בהודאה בפני עדים שזקפו עליו במלוה לקונה, או למקבלו במתנה, ושוב לא יוכל למחול המלוה.

בג. לא. אפי' היורש של מוכר השטר ^ק יכול למחול ללוה, ומיהו אינו יכול למחול לעצמו כדי להפסיד ללוקח, כיצד? ראובן הלוה לבנו בשטר והבן מכרו לשמעון, ומת ראובן לא יאמר הבן הואיל ואני היורש לאבי אוכל למחול לעצמי, ואין לי לשלם דבר גם מדינא דגרמי, שהרי

ס. מימרא דשמואל בכתובות פ"ו, ואפי' יש נאמנות בשטר, ואפי' לא הגיע זמנו להפרע ואפי' פוסל כל העדים שיעידו על המחילה. והטעם כתבו הפוסקים משום דקנין שטרות מדרבנן ולא אלים הקנין כל כך, ולפי הפוסקים הסוברים דמכירת שטרות מן התורה מ"מ אינו יכול למכור רק שיעבוד נכסים, ושיעבוד הגוף של הלוה נשאר אצל המלוה, וכיון שהמלוה מחל שיעבוד הגוף שיעבוד נכסים ממילא נפקע.

וכתב הש"ך דאפי' אם ראובן יש לו שטר על שמעון ומכרו ללוי, ולוי חייב ג"כ לשמעון מ"מ ראובן יכול למחול ודלא כתשובת הרא"ש נתיבות ס"ק ס'.

ע. והש"ך כתב דמחוייב הוא להחזיר השטר ואפי' לדעת הרמ"א אם הלוה רוצה ליתן לו דמי שווי הנייר חייב להחזירו, שגופו של השטר של הלוה הוא.

פ. דאין המלוה יכול להתנות לבטל זכותו של לוח ואפי' סילק עצמו מכח החוב ההוא לגרמי, וריקן כל כוחו בשטר לקונה, אפי' הכי מחלו מחול.

ואפי' כתב לו תחילה דפוסל כל העדים שיעידו על המחילה ג"כ יכול למחול, ש"ך ס"ק ע"ט. והביא עוד מהרמב"ם פ"ו הלכות מכירה הלכה י"ג דאפי' הקנה לו השטר אגב קרקע יכול למחול.

צ. אין הכוונה שיחליף שטרו דא"כ יפסיד הזמן, אלא שיכתוב לו שאם ימחול המוכר לו מ"מ הוא חייב לשלם לו. וא"כ אם לא ימחול יגבה מזמן השטר הראשון, ואם הוא ימחול יגבה מזמן השני שכתב והתחייב לו הלוה, נתיבות ס"ק ס"ב.

ק. ואם היורש קטן ומחל, כתב המהרי"ק דהוי מחילה בטעות. הביאו הסמ"ע וכתב עליו הש"ך בס"ק פ' ששם איירי בסבור שהלוה פרע, וזה גם בגדול אבל בידע שלא פרע ומחל גם של קטן הוי מחילה, כמבואר בדברי התוס' ושאר פוסקים דקטן שהגיע לעונת פעוטות מחילתו מחילה בסי' רל"ה. ע"ש.

לא כוונתי להזיק ללוקח אלא לפטור את עצמי, אלא בכה"ג פורע כל החוב ללוקח. ש ויש חולקים דאפי' לעצמו יכול למחול.

עין משפט ג.

ח"מ סימן פה פעיף יב

יב. מצא שטרי שום. היינו שומת בי"ד של נכסי הלזה שביה"ד נותן ביד המלוה, שטרי מזון. היינו שקיבל לזון בני אשתו, שטרי חליצה ומיאונין, שטרי בירורין ומעשה בי"ד ח בכל אלה יחזיר לבעליו.

עין משפט ד.

ח"מ סימן פה פעיף ט

ט. המוצא שטר בכלי יתננו למי שנותן א סימן בכלי, ואפי' אינו נותן סימן בכלי אלא אחר שזה הכריז שטר מצאתי וזה אומר מצאת ב בכלי פלוני. והוא שאין דרך העולם ליתן שטרות באותו כלי שאז הוי סימן.

ו. הגם שבמוחל שטר חוב אחרי שמכרו מחול, מ"מ צריך לשלם ללוקח כל החוב וכמו שפסק המחבר בסעיף ל"ב, קמ"ל כאן שלא נאמר כיון שהוא יורש מטעם שלא בא להזיק יהיה פטור לשלם ללוקח קמ"ל דאינו יכול למחול לעצמו, סמ"ע ס"ק נ"ט.

ז. שם בתוס' דף י"ט סוף ע"א וכתב הש"ך דגם לי"א דיכול למחול מ"מ צריך לשלם ללוקח אף שנתכוון רק לטובתו ולא להזיקו. נתיבות ס"ק ס"ה.

ואשה היושבת תחת בעלה כשמוחלת שטר אינה משלמת רק אחרי שנתגרשה, וקטן שמחל פטור מלשלם גם כשיגדל, כ"כ הש"ך.

ועיין בביאורים שהעיר דמ"מ לדעת הש"ך בס"ק כ"ט מחוייב לשלם כשיגדיל הכסף שקיבל ולא מכסף עצמו.

ח. במשנה שם במציעא, ואין חשש שמא נמלך שלא ליתנה שביה"ד אין כותבין אלא דבר המקויים, וגם הרי כאן אינם עומדים ליפרע, ואיגרות שום אף שעומדים ליפרע מ"מ מחזירים דאיהו אפסיד אנפשיה שאם פרע היה צריך ליקח שטר חדש.

ובמצא שטר כתובה דינה כשאר שטרות ולא יחזיר אפי' שהבעל מודה. סמ"ע ונתיבות.

א. שם במשנה במציעא, וכתב הרא"ש שם דמה שמשמע ביבמות ק"ב ע"ב דחיישינן לשאלה, דוקא לענין איסורא אבל לענין ממון לא חוששין, ועוד אפי' אם חוששין לשאלה מן התורה מ"מ יכולין לתקן לענין ממון שלא לחוש ע"ש.

ואפי' אינו יודע ששטר בכלי, וכן אם אומר השטר מונח בכלי ואינו נותן סימן בכלי נתיבות ס"ק כ"א.

ב. וכ"כ התוס' שם וכתב הרא"ש ולא איתרע בגלל הנפילה.

עין משפט ה.

ח"מ סימן פה פ"ה י

ט. מצא ג' שטרות או יותר כרוכים זע"ז או שאחד כרוך בראש חברו, יכריז שטרות מצאתי, ג' ומי שיאמר מניינם יחזירם לו, ואין צריך שיאמר היאך היו כרוכים, והוא שאין שניהם לפנינו אבל בשניהם לפנינו והאחד יודע הכריכה והשני אינו יודע ד' נותנים למי שיודע.

עין משפט ו.

ח"מ סימן פה פ"ה יא

יא. מצא ג' שטרות על שם לוח אחד שלוח מג' אנשים מקויימים ה' יחזירם ללוח אף בלא סימן, ולא יתנם למלוח אפי' אם יתן בהם סימן. ואם אינם מקויימים לא יתנם אלא למי שנותן בהם סימן.

יא. מצא ג' שטרות ביחד ו' מג' לוויין שלוח ממלוח אחד והם כתיבת ג' סופרים יתנם ז' למלוח אף בלא סימן, ואם הם כתיבת סופר אחד

ג. היינו או הלוח או המלוח, ומנין לחוד הוי סימן, ומה שבעינין מצאם כרוכים דאל"כ הוי יאוש שחושב מי יכריז שמצא אותם במקום אחד ואין לו סימן, ולפ"ז בעינין כריכה חזקה שלא יתפרדו בקל, כ"כ הסמ"ע.

ד. ואפי' שני שטרות סגי דכריכה וקשר הוי סימן, ואם הם ג' שטרות ואחד יודע מנין והשני אינו יודע מניינם נותנים למי שיודע מניינם. ואם אחד אומר סימן הכריכה ואחד אומר סימן המנין הב"י כתב דצ"ע למי נותנים, ודעת הרמ"א דנותנים למי שאומר סימן המנין, והסמ"ע כתב דשקולין הן ולא יתן לשום אחד. אבל הש"ך הסכים לדעת הרמ"א והסיק עוד דאם אחד אומר סימן המנין והשני אומר סימן הכריכה או הקשירה נותנים לזה שאומר המנין [וזה כמובן בג' שטרות ולא פחות], ואם אחד אומר שני הסימנים והשני סימן המנין, הרי הם שווין ויהיו מונחים.

ולענין לגבות ממשעבדי לא מהני סימן היכא שיש לחוש שהלוח אמר לו הסימן, או עושה עצמו כלא יודע דחוששין לקנוניא.

ה. שם במשנה וכרשב"ג והטעם כיון שדרכו של המלוח לילך לבי"ד לקיים שטרו ומיד שנתקיים דרכו ליקחו מבי"ד ולא לשהות שטר מקויים בבי"ד, וכיון שהוא מג' מלוין אין לומר שמיד המלוין נפל דא"כ מי כרכן ביחד, אלא ודאי הלוח האחד פרע לשלושתן ולקח השטרות מידן וכרכן יחד וממנו נפלו.

אבל כשאינם מקויימים יש להסתפק שמא המלוין הלכו כאחד לבי"ד לקיים השטרות וכרכו אותם ביחד ומידם נפלו קודם שנתקיימו, או שנפלו מיד הלוח קודם שלוח או אחרי שפרע וע"כ יחזיר למי שיתן בהם סימן. והיינו סימן מנין וכריכה אבל לא בנקב בצד אות פלונית דאין מחזירין בסימן כזה כמ"ש הטור, סמ"ע ס"ק ל'.

ו. שם במשנה וגמ'.

ז. שבודאי ממנו נפלו לאחר שהלוח לשלושתן וכרכן יחד, דאי מהלווין נפלו הן קודם ההלואה והן לאחר ההלואה ולאחר הפירעון, מי כרכן יחד. נתיבות ס"ק כ"ה.

היתנם למי שיתן בהם סימן וה"ה ט ב' שטרות משני לוויין או שני מלוויין.

עין משפט ז. חו"מ סימן סה סעיף א

א. ב. עבר והחזירו למלוה, אם המלוה מודה שהנפקד נתנו בידו בחזרה, צריך להחזירו לו ויהיה מונח עד שיבא אליהו, ואם מכחיש דברי הנפקד שנתנו לו, יכול המלוה לגבות בו.

הגה: ג. בן שמוצא שטרות של אביו בידו, ואינו יודע מה טיבן, או האב שמוצא שטרות בנו והוא סמוך על שולחנו הרי הם כאדם אחד הן, והוי כאילו נמצא מ תחת ידי עצמו, וה"ה כל אלו שאין להם חזקה זע"ז המבוארים בסי' קמ"ט.

ה. ואם הם מקויימים, ודאי שמיד המלוה נפל דלוה אינו מקיים שטרו, וכאן איירי אפי' אינו מקויים, כ"כ בסמ"ע ובנתיבות ס"ק כ"ו.

ט. ומה שהפוסקים נקטו ג' שטרות, דלסימן מנין לחוד בעינן דוקא ג' אבל כריכה ומנין ביחד אפי' ב' שטרות, נתיבות ס"ק כ"ז.

י. כתב הש"ך שדין זה כתבו הטור בשם הרא"ש וחפשיתי בכל תשובות הרא"ש ולא מצאתיו, וגם הוא תמוה דלמה לא יהיה נאמן ששלו במיגו שהיה מכחישו כמו בסי' נ"ח בפרעון בעד אחד וטוען סטראי דנאמן, ולכן כתב הש"ך דכאן איירי שגם המלוה מסופק דאינו טוען ברי שזה שלו ולא פרוע שאז לא שייך מיגו.

כ. מלשון זה שכתב היה יכול לגבות בו, דייק הסמ"ע בס"ק א' שאינו מילתא דפסיקתא שיכול לגבות בו שהרי חייב שבועה חמורה כעין דאורייתא נגד זה שכבר היה בידו השטר, דכל שלישי אף שיצא השטר מתחת ידו הוי כעד אחד, אבל אינו נשבע שבועת התורה ממש, דכל הנשבעין בתורה נשבעין ונפטרין וזה נשבע ונוטל בשטר כמ"ש בסי' פ"ט ובסי' ק"ח. וגם אין זה רק שבועת היסת בנשבע על השטרות כמו בסי' צ"ה דהא אין זה נשבע נגד השטר, אלא נגד העד שאומר שמסר לו השטר.

והש"ך חולק על הסמ"ע שאינו נשבע כיון שהשלישי אינו מעיד בפירוש שהוא פרוע, והגם שהיה בידו יכול להיות שהשטר אמת, ועוד דלא גרע הכחשתו מאילו היה מודה לשלישי וטוען ברי שחייב לו, שלא היה צריך לישבע וצ"ע והנתיבות הכריע כהש"ך.

ל. דדוקא במי שאין לו שייכות עם המפקיד או הנפקד. מתשובת הרשב"א סי' אלף ל"ה.

מ. ואם טוען האב שהלוה חייב לו גובה בו, ואם טוען איני יודע נתבאר בסי' נ"ט דצריך להחזיר השטר, נתיבות ס"ק ז'.

דף כ:

עין משפט א.ב.ג.ד.

ח"מ סימן סה פעיף י

עין לעיל דף כ. עין משפט ה

עין משפט ה.

ח"מ סימן סה פעיף יא

עין לעיל דף כ. עין משפט ו

עין משפט ו.ז.ז.

ח"מ סימן סה פעיף יח

יח **יט. המוצא שובר בשוק, ^ב בזמן שהמלוה מודה מחזירו ללוה, ואם ^ס אינו מודה לא יחזירנו לא לזה ולא לזה.**

יח **כ. נמצא שובר ביד המלוה על אחד משטרותיו שהוא פרוע, ^ע אינו גורע מכח השטר, אפי' אם הוא כתב יד ^פ הלוה או המלוה עצמו, אלא אם נמצא השטר בין שטרותיו ^צ הקרועים ואע"פ ששטר זה שכתוב עליו השובר אינו קרוע, השטר איתרע ^ק וסומכין על השובר אפי' אין עליו**

ג. אפי' שהמלוה בא בהודאתו להפקיע חובו ממי שחייב לו מ"מ מחזירין ללוה, כמ"ש הב"ש באבה"ז סוף סימן ק"י ועיין בנתיבות ס"ק מ"ד.

ואם הלוה מודה שזה שייך למלוה לדעת הסמ"ע אין מחזירין דחיישינן לקנוניא, ולדעת הש"ך מחזירין, ובנתיבות כתב דהעיקר כהסמ"ע שאין מחזירין ע"ש.

ס. וכאן השובר אינו מקויים אבל במקויים יחזיר ללוה אפי' אין המלוה מודה. נתיבות ס"ק מ"ה. וכמו שמסיים השו"ע בסוף הסעיף י"ח, דאמרינן פרעו וקיימו וחזר והפקידו ביד המלוה, כ"כ בסמ"ע ס"ק ס"ג.

ע. אפי' עדים חתומים על השובר ואפשר לקיים חתימתן.

ואם נמצא שטר מתנה שאחד נתן לו ר' זהובים ושובר כנ"ל עמו שנפרע השובר כשר כ"כ הש"ך, אבל בתומים כתב דאין חילוק בין שטר מתנה לשטר חוב וכתב הנתיבות דהעיקר כהתומים.

ואם נמצא בין שטרותיו שטר צוואה שכתוב בה הרבה דברים, ובתוך הצוואה כתוב ששטר זה פרוע, בזה, השטר בטל כ"כ התומים. נתיבות ס"ק מ"ו.

פ. והש"ך כתב דאם זה בכתב יד הלוה, השובר כשר. ובכתב יד המלוה שכתוב בלשון הודאת עצמו באופן המועיל כתב דצ"ע אם כשר. ש"ך ס"ק נ"ב.

צ. וה"ה אינם קרועים אלא הפרועין. ומהר"א ששון נסתפק אי בעינן דוקא כולן קרועים או פרועין או מספיק רובן ע"ש. בש"ך ס"ק נ"ה.

ק. וקורעין השטר אפי' שהמלוה טוען ברי שאינו פרוע, ש"ך ס"ק נ"ז.

וי"א מה שהמוכר יכול למחול אינו אלא אם המוכר לא היה חייב ללוקח, או שיש למוכר במה לפרוע, אבל אם היה חייב לו ואין לו במה לפרוע, שמעכשיו הלוה משועבד ללוקח

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחודר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

עדים.

אבל שטר שנמצא בין שטרותיו הקרועים, ואין שובר איתו אפי' בלי עדים, לא נגרע כוחו וְגוֹבֵיִן בּוּ.

הו"מ סימן מט סעיף ט

עין משפט ט.

א. מלוה אחד שהלוה לשני יוסף בן שמעון בשני שטרות והיו משולשים שניכר שטרו של כל אחד, ונמצא אצל המלוה שובר מקויים ששטרו של יוסף בן שמעון פרוע, ולא היה השובר משולש, ונמצאו שני השטרות בין שטרותיו של מלוה הקרועים, הורע כהם של השטרות ושניהם בחזקת פרועים.

כמבואר בסי' פ"ו אינו יכול למחול, כ"כ המרדכי בפ"ב דכתובות, והרמב"ן והרא"ש והתוס' חולקים שגם בכה"ג המוכר יכול למחול והביאם הרמ"א בסוף סעיף כ"ו. והעיקר כדעה ראשונה וכן סתם המחבר שם בסי' פ"ו סעיף ה'.

ר. ודעת הש"ך אפי' בלי שנמצא עם שובר רק עם הקרועים או הפרועים, והיורשים טוענים שמא איתרע השטר, אבל אם יורשי המלוה יודעים שהונח השטר עם הפרועים מסיבה אחרת ולא מסיבת פירעון אפי' שאינם יודעים אם נפרע הוי כטוענים ברי שלא נפרע והשטר כשר. נתיבות ס"ק נ'.

ואם בשובר חתומים עדים והם לפנינו, ישאלו העדים ויעשו על פיהם אבל אם הם לא לפנינו או שאינם זוכרים אינו כלום השובר לגרוע מכח השטר, וסיפא זו בלשון המחבר בסוף הסעיף, חוזר על תחילת הסעיף בנמצא שובר לכד ביד המלוה. וגובין בו. אפי' יורשיו דכל שנמצא בבית המלוה הוא בחזקתו ואומרים שנזדמן שנתערב בין הקרועים, כ"כ הסמ"ע ס"ק ס"א.